Anul al 55-lea 8 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 8 Pagini Nr. 119 Marți 3 Mai 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării din 6-le P.T.T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

COLABORAREA CETĂȚENILOR

In articolul „Curățenia orașelor", apărut în ziarul nostru, se recomandă — și cu drept cuvânt — celor cari gospodăresc municipiile și celelalte orașe din țară măsurile hotărîte acum în urmă de primăria orașului Praga, pentru a face din acest oraș — și mai înainte de aceste măsuri, foarte curat — un model de curățenie și igienă.

E adevărat, măsurile hotărîte de edilii dela Praga pot fi imitate și aplicate și la noi, cu cheltuială relativ mică, dar cu o mai mare bunăvoință și stăruință.

Este iarăși adevărat că, dacă ar fi să mărginim comparația la capitala noastră, capitala republicii vecine prezintă asupra Bucureștilor unele avantagii ce trag greu în cumpănă, când este vorba de înfrumusețarea și cât mai buna întreținere a unui oraș.

Așa, în primul rând, Praga există de mai multe sute de ani ca oraș — un oraș — să nu se uite amănuntul acesta — cu una din cele mai vechi universități din Europa. Așa fiind, lucrările de îmbunătățire, de pavare, de sistematizare, etc. datează de mult, fiind făcute treptat și într'o perioadă de timp relativ lungă.

Al doilea. Pe o suprafață mult mai mică decât suprafața, pe care se întinde și se resfiră orașul București, Praga adăpostește o populație superioară ca număr populației Bucureștilor. Faptul acesta singur constitue pentru desfășurarea cu spor a activității edilitare un avantaj asupra căruia este de prisos să stăruim.

Avantajul acesta devine și mai evident, dacă mai ținem seamă și de faptul că bugetul municipiului Praga este simțitor mai mare decât bugetul municipiului București, precum și de faptul că — se poate spune și acest lucru — numărul funcționarilor în slujba municipiului Praga este inferior numărului funcționarilor dela municipiul din București.

De altfel, nu este un secret faptul că, atât la municipii și primării, cât și la ministere și la toate celelalte autorități publice dela noi, numărul funcționarilor întrece, și chiar cu mult, nevoile reale ale serviciului.

Iată atâtea stări de fapt, care pun în inferioritate vădită municipiul nostru, nu numai față de Praga, ci față de oricare altă capitală sau oricare alt oraș mai important din centrul și apusul Europei. Totuși, așa cum am observat la începutul rândurilor de față, care pot fi înfăptuite cu cheltuială puțină, dar cu o mai mare bunăvoință și stăruință.

De pildă, autoritățile municipale dela Praga au hotărît o săptămână a curățeniei orașului. De ce autoritatea noastră municipală n'ar face din „Luna Bucureștilor" luna destinată curățeniei, făcând în scopul acesta un apel mai stăruitor la colaborarea cetățenilor? O colaborare cu atât mai îndreptățită și mai necesară, cu cât trebue mărturisit adevărul că și cetățenii au o parte din vină, dacă orașul nu se prezintă în mai bune condițiuni în ce privește curățenia.

In alte state se recomandă — și se ține seamă de recomandație — ca locuitorii să aibă grije de curățenia străzilor, așa cum au grije de curățenia propriilor lor locuințe. De aceea, acolo străzile sunt totdeauna curate.

La noi, dimpotrivă, strada se confundă deseori cu un maidan de aruncat gunoaiele. Pe stradă se scuipă, pe stradă se aruncă orice hârtii de care n'ai nevoe, coji de fructe, coji de pepeni, câini morți, pisici moarte, ba nu sunt puțini, cari tot în stradă aruncă și gunoaiele.

In multe orașe din Occident ai să vezi la intrarea în vreo grădină publică inscripții în sensul că grădina este lăsată în grija și supravegherea cetățenilor, iar cetățenii îi duc în adevăr de grije și nu-și îngădue nici o stricăciune. Au un patriotism orășenesc, care lipsește la noi. Au ambiția ca orașul lor să nu se prezinte mai prost, mai puțin curat decât alte orașe și se simt mândri, când vizitatorii îl admiră.

Iată sentimente ce trebuesc formate și desvoltate și la noi.

După întrevederile anglo-franceze dela Londra

Convorbirile dela Londra ale d-lor Daladier și Bonnet cu colegii lor britanici, sunt, fără îndoială, de o importanță considerabilă, fiindcă precizează și strâng solidaritatea de interese și comunitatea de idealuri franco-britanică, într'un moment internațional de o însemnătate excepțională: după înfăptuirea acordului anglo-italian în Mediterana, Marea Roșie și Africa Orientală; după efectuarea Anschlussului și ofensiva germanilor Sudeți contra guvernului din Praga în Europa Centrală; în fine, înainte de deschiderea sesiunii din Mai a consiliului Societății Națiunilor la Geneva, unde între altele, se vor pune două chestiuni de mare interes internațional: recunoașterea Etiopiei și neutralitatea Elveției.

Două mari puteri cu interese universale și cu regimuri interne de opinie liberă, ca Marea Britanie și Franța, au fatal, de multe ori, tendințe divergente. De aceia, când putem înregistra între ele o înțelegere atât de strânsă, ca aceea de care ne dau dovada încheierile reuniunii de la Londra, ea nu poate fi lipsită de urmări internaționale eficace.

Concluziunile convorbirilor de la Londra se pot rezuma, în câteva cuvinte: Marea Britanie și Franța sunt unite — și strâns unite — în voința lor de a menține pacea; sunt însă unite — și tot așa de strâns unite — în hotărîrea lor de a-și pune în comun toate posibilitățile lor diplomatice, economice și militare pentru cazul când pacea va fi amenințată.

Spre a realiza această politică, conștiințită de încheierile convorbirilor de la Londra, d. Chamberlain și-a luat acum două luni răspunderea unei metode realiste. S'a separat, la 20 Februarie, de d. Eden și a început negocierile cu Italia, în vederea unui acord general, a cărui pregătire începuse încă din cursul verii lui 1937, prin schimbul de scrisori între d-sa și d. Mussolini. In ciuda pesimiștilor, negocierile de la Roma au dus la rezultate fericite. Acordul din 16 Aprilie restabilea, după trei ani de încordare, pacea în toate regiunile, unde interesele engleze și italiene erau în conflict.

Operă de pace, acest acord — de care Franța va beneficia indirect pentru securitatea sa în Mediterana, în Spania și în Africa — nu putea să nu primească aprobarea d-lor Daladier și Bonnet. Este ceiace, cei doi oameni de stat au făcut la Londra. Această aprobare a politicii britanice față de Roma, are o urmare logică și necesară: o înțelegere între Franța și Italia. Contactul a fost luat în acest scop între cele două țări și este inevitabil ca viitoarele negocieri franco-italiene să ducă la rezultate satisfăcătoare, căci într'altfel acordul anglo-italian el însuși ar fi compromis. Acesta poate într'adevăr coexista cu înțelegerea franco-engleză, dar n'o poate înlocui în politica Marei Britanii.

In Mediterana politica franceză o va urma deci pe cea engleză. In Europa centrală și dunăreană, unde Franța are interese precumpănitoare Marea Britanie trebue, din potrivă, să încerce a face un pas înainte spre a se adapta politicii franceze. Chestiunea a fost examinată la Londra. Formal, diplomația engleză rămâne la atitudinea stabilită de d. Chamberlain, în discursul său din 24 Martie: Marea Britanie nu-și poate lua angajamente automatice de asistență față de Cehoslovacia. Situația acesteia n'o poate lăsa însă indiferentă, în deosebi după Anchluss și după congresul germanilor Sudeți de la Karlovy Vary, unde d. Henlein a emis pretențiuni incompatibile cu constituția cu forma de stat și cu independența Cehoslovaciei. Marea Britanie își va da sprijinul diplomatic pentru stabilirea unui modus vivendi rațional și echitabil între Germania și Cehoslovacia, în scopul de a menține pacea. In cazul când acest obiectiv nu va putea fi însă atins, chestiunea Cehoslovaciei devine un caz particular al înțelegerii diplomatice și militare franco-engleze. Marea Britanie își rezervă libertatea ei de apreciere asupra inițiativelor franceze în Europa centrală și dunăreană, dar după convorbirile de la Londra, reiese destul de limpede că rezerva Marei Britanii privește eventualitatea — cu totul improbabilă — a unei atitudini de agresivitate din partea Franței sau Cehoslovaciei. Intr'altfel, sunt multe probabilități ca solidaritatea franco-engleză să se mențină întreagă. Interesul și onoarea sunt strâns legate de politica engleză.

Dacă toate străduințele comune ale Franței și Marei Britanii de a păstra pacea nu ar izbuti, comunitatea lor de interese și identitatea lor de idealuri în viața națională și internațională, vor avea în serviciul lor o colaborare din ce în ce mai strânsă, în toate domeniile. Conversații ulterioare de State majoare și de experți vor da tot conținutul lui concret acordului lor de asistență mutuală din 19 Martie 1936, încheiat după denunțarea de către Germania a pactului de la Locarno. Credite, stocuri comune de combustibil și de materii prime, furnituri comune de armamente, baze comune pentru aviație și flote, comandamente unice, în vederea unei cooperări militare, care să facă din cele două țări un singur teritoriu și din forțele lor o singură armată, sunt urmările inevitabile ale întrevederilor de la Londra, ale oamenilor de stat britanici și francezi, cari au răspunderea păcii, dar și răspunderea siguranței și existenței a două mari națiuni și a două mari imperii și cărora nu li-au rămas indiferente marile idealuri de ordine și dreptate internațională.

M. S. Regele a asistat Sâmbătă seara la reprezentația operei „Siegfried" cu ansamblul german dela Frankfurt.

FILME

— Unde te duci?
— La Brașov.
— Cu ce tren?
— Cu acceleratul care pleacă peste cinci minute.
— L-ai pierdut!... A plecat... Am petrecut o rudă care s'a suit în vagonul de dormit... Dar nu te văd emoționat de loc!
— Nu sunt eu de vină, ci ceasornicul meu... A rămas înapoi.. Eu însă voi pleca la Brașov.
— N'ai tren decât peste patru ore.
— Voi pleca cu trenul... plecat.
— Glumești.
— Vorbesc foarte serios... El mă va duce la Brașov, nu altul
— Imposibil.
— Dacă vrei să te convingi, renunță la călătoria proectată și urmează-mă.

Prietenii se îndreaptă spre peronul de plecare.

Cel care pierduse trenul, fumând liniștit; celalt, uluit.

— Ne urcăm în trenul acesta
— Dar n'am bilet.
— Plătești conductorului... El ne va da și tichetul... Trenul nu este aglomerat.

Calmul celui dintâi atâță curiozitatea celui de al doilea.

Rapidul de Galați sboară.

Ajung la Ploești.

— Să trecem în trenul de alături... Dar repede, căci nu mai stă decât un minut.

După 60 secunde, amândoi pornesc cu trenul pierdut în gara de Nord și ajung la Brașov la ora fixată în orariul oficial.

— Ai avut dreptate..., fac mea culpa.

— In împrejurări de felul acesta, adu-ți aminte de Alfred de Musset, pe care l-am citit odinioară împreună.

— „Il ne faut jurer de rien".
— Să nu zici vorbă mare.
— Vrei să mănânci cu mine?
— Cu plăcere... Dar dă-mi voie să parafrazez pe poetul francez: Să nu zici vorba urîtă... ca să mergem la un restaurant ungurese!

Don José

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Reforma agrară in Ardeal

de I. AGÂRBICEANU

Marea reformă de caracter social-economic, și la noi, de unul și mai important: național, a putut fi criticată, după înfăptuirea ei, sub raportul scăderii producției generale pe țară, ea însă rămâne un act de temelie al noului Stat național. Lupta țăranului român ardelean pentru pământ, a ținut veacuri. Toate răscoalele noastre împotriva iobăgiei, s'au dat pentru cucerirea pământului, sau ușurarea sarcinilor impuse de nobilime în legătură cu lucrarea lui.

După ștergerea iobăgiei țăranul nostru a continuat lupta pentru pământ sub altă formă: cumpărându-l cu bani grei dela proprietarii latifundiari străini. Prin ajutorul băncilor noastre în ultimii șaizeci de ani dinnainte de unire, o bună parte a acestor latifundii s'au parcelat și au ajuns în stăpânirea sătenilor noștri.

Curentul de a cumpăra pământ devenise atât de puternic, încât mulți bărbați politici ai Ungariei au sunat alarma de primejdie ce bate la ușa maghiarismului în Ardeal prin tot mai lacoma cumpărare de pământ de către români, până când, în vremea războiului mondial, am fost opriți prin lege de a mai cumpăra.

Totuși au rămas în ținuturile românești dela apusul Carpaților încă multe moșii mari, și multe sate românești cu un petec de moșie.

Reforma agrară, ori ce critici i s'ar aduce sub alte raporturi, sub cel național, la noi, a fost un mare act de istorie națională, și o piatră de temelie a unirii. Fără exproprierea marilor moșii, și fără împroprietărirea țăranilor, românii ardeleni n'ar fi avut siguranța trăiniciei României Mari, și nu ar fi fost înnobilați de simțământul și convingerea că, în sfârșit, au ajuns stăpâni în țara lor.

Un popor legat de glie, prin nimic nu se poate pătrunde mai mult de realitatea Statului său național, decât prin stăpânirea pământului. Prezența armatei române desigur a fost un alt element al încredințării de noua realitate, ca și administrația și toată organizația de Stat. Dar, mai ales în anii dintâi după război, sutele de mii de ardeleni cari au cutreerat toate fronturile de luptă, știau cum se pot părăsi teritorii de către o armată.

Actul de autoritate și de îndrăzneală românească ce ne-a dat reforma agrară a întărit însă pe toată lumea de dăinuirea vecinică a stăpânirei românești pe aceste plaiuri. In judecata lui simplistă țăranul spunea: dacă românii au cutezat să ia pământurile demnitarilor străini, e semn că domnia acestora și-a trăit traiul.

In psihologia poporului nostru acest act a tras greu în cumpănă la cimentarea, din primele clipe, a unirii cu vechiul regat. El a fost puntea cea mai solidă întinsă între provinciile românești. Așa că reforma agrară la noi nu a fost numai un act de dreptate istorică, ci și o înțeleaptă măsură de a pune temeiuri solide unirii.

Este de-ajuns să observăm marea deosebire între purtarea țăranului la sat și la oraș. A-

(Continuare in pag. 2-a)

Plecarea d-lui Arciszewski
ministrul Poloniei

D. Arciszewski, ministrul Poloniei la București, părăsește, după cum am anunțat, peste câteva zile țara.

Timp de 5 ani, d. Arciszewski a reprezentat Polonia în România și a contribuit prin activitatea d-sale la întărirea legăturilor de prietenie între cele două țări aliate.

Activitatea d-sale în România nu s'a mărginit numai la chestiuni de natură politică.

Cu concursul d-sale au luat ființă „Asociația româno-polonă", „Înțelegerea juridică" și „Institutul de cultură polonă" în București. De asemenea în cei cinci ani cât a reprezentat Polonia în România activitatea d-sale a folosit simțitor dezvoltării relațiilor comerciale și economice între cele două țări.

Cine merită osânda?

OXO

Doctrina mișcării legionare cum și activitatea ei erau perfect cunoscute cu mulți ani în urmă; ele nu constituiau de mult și pentru nimeni un secret. O mărturisiseră doar — fățiș și din capul locului — mai toți cărturarii și doctrinarii mișcării, prin articole și lucrări de polemică și propagandă. Guvernele și autoritățile în subordine n'au dat, însă, importanța cuvenită acestei mișcări. Din potrivă, între timp — și la adăpostul tutelei atâtora din politicianii și guvernanții țării — mișcarea a putut prinde teren în toate straturile populației, dar mai ales în rândurile tineretului și muncitorimii de la sate și orașe. Rând pe rând, erau cuprinse în rețeaua legionară instituțiile statului, ca și întreprinderile particulare, iar documentele date recent publicității dovedesc că n'au fost scutite de infiltrația legionară nici așezămintele de bază ale țării, nici chiar cele în legătură directă cu apărarea națională și cu păstrarea ordinei și siguranței publice. Legionarii aveau informatorii lor în rândurile personalului din serviciile de poliție și siguranță ale statului; aveau oamenii lor în serviciile Statului Major al armatei; în serviciile aviației militare, ale Arsenalului aeronautic, după cum îi aveau la S. T. B., la societățile de petrol, la întreprinderile de automobile — și pretutindeni.

Toți acești agenți erau convocați individual, la raport, de șeful organizației legionare; toți acești agenți îi comunicau acte și secrete de stat; îl țineau la curent cu hotărîrile și inițiativele puse la cale, asigurând astfel un serviciu de informare concentric și rapid, peste capul guvernelor și autorităților constituite.

Și sigur este, că toate acestea nu durau de eri, de-alaltăeri.

Dar atunci, cum se explică, totuși, că nici un semn de alarmă n'a izbucnit de nicăeri, că nici-o buză nu s'a mișcat ca să denunțe primejdia și niciun deget, ca să împiedice această acțiune?

Mișcarea legionară apropie două decenii de existență. Este cu putință, ca nici-o autoritate și niciun guvern să nu se fi sezisat, în tot acest răstimp, de extinderea mișcării asupra întregului angrenaj al statului și asupra tuturor sectoarelor de bază ale vieții și activității naționale?

Iată ce nimeni nu poate înțelege — și nu poate ierta — trecutelor guvernări. Ca să se apere, că n'au cunoscut la timp adevărata situație, nu e cu putință, pentrucă atâtea elemente ajunse de domeniul cunoștinței publice trebuia să le determine să ia în deaproape cercetare lucrurile.

Că au cunoscut, totuși, dimensiunile și dedesubturile rețelei legionare și n'au reacționat la timp, vina și răspunderea lor sunt, firește, și mai mari, iar măsura osândei ne-o indică înseși documentele descoperite și, în lumina lor, gravitatea consecințelor.

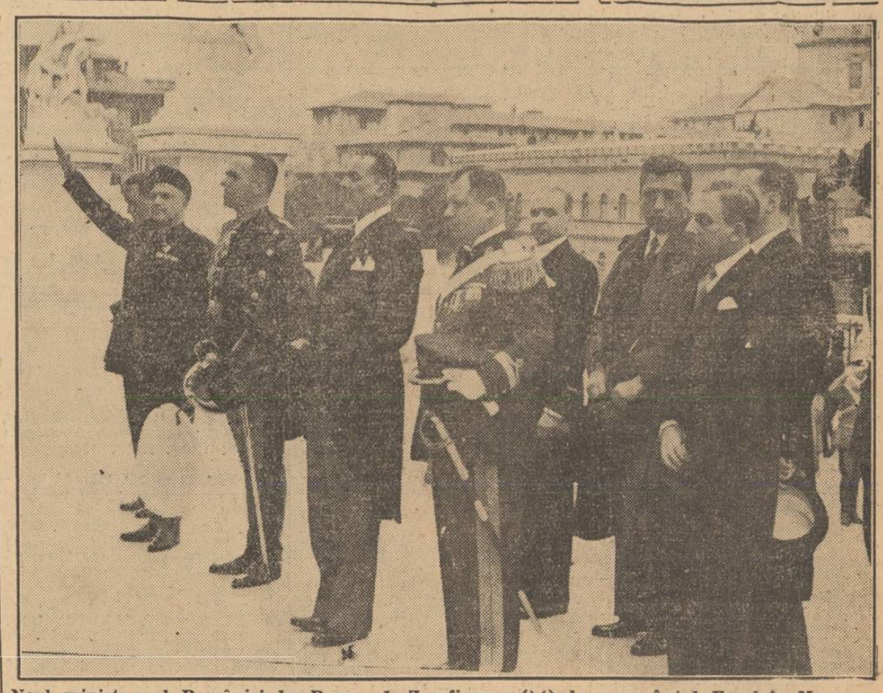

Noul ministru al României la Roma, d. Zamfirescu (X) la mormântul Eroului Necunoscut din capitala Italiei

Mari inundații
provocate de revărsarea Eufratului

Istanbul, 30 (Rador). — Fluviul Eufrat s'a revărsat inundând împrejurimile orașului Erzingian. Mai multe sate au fost acoperite de apă.

Amănunte lipsesc deocamdată.

Una din cele mai recente fotografii ale generalului Franco în tovărășia soției și fiicei sale Carmencita.

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

ASTRONAUTICA

Navigația interplanetară. — Racheta

de prof. CHR. MUSCELEANU

In Franța, *R. Esnault Pelterie* a întreprins de câțiva ani o serie de cercetări teoretice cu privire la posibilitatea unei călătorii de la pământ la lună și înapoi. Prima chestiune pusă de Esnault Pelterie a fost în legătură cu atracțiunea pe care o exercită pământul asupra corpurilor.

Plecând de la legea atracțiunii a două corpuri materiale cari se atrag proporțional cu masele lor și invers proporțional cu patratul distanței, a calculat forța necesară ca să învingă forța de atracție a pământului. S'ar părea, spune Esnault Pelterie, la prima vedere, că avionul a rezolvat această problemă. Pentru distanțele până la care se ridică avionul, nu mai încape îndoială că forța contra gravitațiunii care se produce de motorul care învârtește elicea în aer este cu mult mai mare de cât atracțiunea pământului. Problema însă se schimbă cu totul când se caută să se iasă din pătura gazoasă care înconjoară pământul și când este vorba de distanțe de sute de mii de kilometri. Distanța până la Lună este de 380.000 km., la planeta Venus 42.000.000 km. și la planeta Marte de 56.000.000 kilometri.

Trebue însă ținut seamă că atracțiunea pământului se micșorează după legea atracțiunii invers proporțional cu patratul distanței. S'a calculat că greutatea unui corp de 100 kg. la suprafața pământului (se știe că greutatea corpurilor este egală cu forța de atracțiune pe care o exercită pământul asupra lor) este numai de 25 kg. (adică $100:2^2$) la înălțimea de 6371 km. Dacă înălțimea este de 12.742 km. greutatea devine $100:9 = 11{,}11$ kg. iar dacă înălțimea de zece ori mai mare greutatea corpului devine de $100:10^2 = 1$ kg. Cu alte cuvinte la distanța de 63.710 km. de la centrul pământului, greutatea corpului se reduce la a suta parte din greutatea pe care o are la suprafața pământului. In modul acesta se poate face deosebirea între massa corpului care rămâne aceiași ori unde s'ar găsi și greutatea care se schimbă după distanța la care se găsește de pământ.

Ținând seama de cele spuse mai sus, se poate stabili iuțeala pe care trebue să o aibă un corp pentruca să iasă de sub acțiunea atracțiunii pământului. S'a calculat că un corp poate să iasă de sub acțiunea atracțiunii pământului dacă i se dă o iuțeală de 11 km. 180 m. pe secundă, abstracție făcând de rezistența aerului. Această iuțeală a fost numită de Esnault Pelterie *„iuțeala de liberare"*.

Pentru pământ „iuțeala de liberare" de sub acțiunea de atracțiune a Soarelui este de *41 km. 16 m.* (Pământul are iuțeala de 29 km. 52 m. pe secundă, împrejurul Soarelui).

Lăsând la o parte toate propunerile făcute, unele de natură cu totul fantezistă, pentru rezolvarea acestei probleme, savanții în ultimul timp și-au îndreptat privirile către racheta, considerată până acum că ar fi singura mașină posibilă cu care s'ar putea învinge forța de atracțiune a pământului.

Cu racheta s'ar putea ajunge la această iuțeală în mod progresiv în spațiu. Nu este posibil ca dela început să se pornească cu această iuțeală, deoarece din cauza frecării aerului s'ar ridica temperatura și ar deveni incandescentă.

Profesorul [illegible] Goddard, unul din cei mai pasionați cercetători în această direcție, a stabilit că pentru a se ajunge această iuțeală trebue ca raportul greutății inițiale [illegible] să fie egal cu 150 (neținând seama de rezistența aerului), adică o rachetă care după calculul lui are la plecare

(Continuare in pag. 2-a)